

**ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑ.—Φωτοηλεκτρικαὶ παρατηρήσεις τοῦ ἀστέρος ἐκλάμψεων
BD + 55° 1823 κατὰ τὸ ἔτος 1974,** ὑπὸ **Γ. Καρεκλίδου, Λ. Ν. Μαυρίδου, Δ. Κ. Σταυρίδου***. Ἀνεκοινώθη ὑπὸ τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ κ. I. Ξανθάκη.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Εἰς προηγούμενην ἐργασίαν (Κονταδάκης καὶ Μανρίδης, 1974) ἐδόθη μία γενικὴ περιγραφὴ τοῦ προγράμματος φωτοηλεκτρικῶν παρατηρήσεων καταλλήλως ἐπιλεγομένων ἀστέρων ἐκλάμψεων, τὸ δόποιον διεξάγεται συστηματικῶς ἀπὸ τοῦ ἔτους 1971 καὶ ἐντεῦθεν ὑπὸ τῶν ἐπιστημονικῶν συνεργατῶν τοῦ Ἐργαστηρίου Γεωδαιτικῆς Ἀστρονομίας τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης εἰς τὸ Ἀστεροσκοπεῖον Στεφανίου, Κορινθίας.

Εἰς τὴν παροῦσαν ἐργασίαν παρέχονται τὰ ἔξαγόμενα τῶν φωτοηλεκτρικῶν παρατηρήσεων τοῦ ἀστέρος ἐκλάμψεων BD + 55° 1823 τῶν διεξαχθεισῶν ἐν τῷ πλαισίῳ τοῦ ἀνωτέρῳ προγράμματος κατὰ τὸ ἔτος 1974.

2. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Αἱ φωτοηλεκτρικαὶ παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν δόποίων στηρίζεται ἡ παροῦσα ἐργασία διεξήθησαν διὰ τοῦ κατοπτρικοῦ τηλεσκοπίου διαμέτρου ἀντικειμενικοῦ 30 ἵντσῶν, τύπου Cassegrain, τοῦ Ἐργαστηρίου Γεωδαιτικῆς Ἀστρονομίας τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, τοῦ ἐγκατεστημένου εἰς τὸ Ἀστεροσκοπεῖον Στεφανίου, Κορινθίας ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὸ φωτοηλεκτρικὸν φωτόμετρον τύπου Johnson τοῦ αὐτοῦ Ἐργαστηρίου. Τὸ φωτόμετρον τοῦτο περιλαμβάνει ἓνα φωτοπολλαπλασιαστὴν RCA 1P21, διὰ τοῦ δόποίου διεξάγονται αἱ μετρήσεις εἰς τὰ χρώματα U, B, V τοῦ διεθνοῦς φωτομετρικοῦ συστήματος τοῦ Johnson καὶ ἓνα φωτοπολλαπλασιαστὴν RCA 7102, διὰ τοῦ δόποίου διεξάγονται αἱ μετρήσεις εἰς τὰ χρώματα R, I τοῦ αὐτοῦ φωτομετρικοῦ συστήματος. Τὰ ἔξαγόμενα τῶν μετρήσεων καταγράφονται τῇ βοηθείᾳ ἐνὸς καταγραφέως κατασκευῆς τοῦ ἐργοστασίου Hewlett - Packard τύπου 7100 B, τοῦ δόποίου ἡ ταχύτης ἀποκρίσεως εἶναι 0^s.6 διὰ πλήρη κλίμακα, ἡ δὲ ταχύτης κινήσεως τοῦ καταγραφικοῦ χάρτου λαμβάνεται

* G. KAREKLIDIS - L. N. MAVRIDIS - D. C. STAVRIDIS, Photoelectric Observations of the Flare Star BD + 55° 1823 in 1974.

ΐση πρὸς 2.5 cm. min^{-1} . Τὸ τηλεσκόπιον καὶ τὸ φωτόμετρον διὰ τῶν ὅποίων διεξῆχθησαν αἱ μετρήσεις τῆς παρούσης ἐργασίας, καθὼς ἐπίσης καὶ διόπος διορθώσεως καὶ ἀναγωγῆς τῶν ἐν λόγῳ μετρήσεων θὰ περιγραφοῦν λεπτομερῶς εἰς ἑτέραν ἐργασίαν. Ἐνταῦθα ἀρκούμεθα νὰ ἀναφέρωμεν μόνον ὅτι αἱ ἐν λόγῳ μετρήσεις διεξῆχθησαν εἰς τὸ χρῶμα B τοῦ διεθνοῦς φωτομετρικοῦ συστήματος τοῦ Johnson καὶ ὅτι αἱ ἔξισώσεις μετασχηματισμοῦ τοῦ ἡμετέρου φωτομετρικοῦ συστήματος u, b, v εἰς τὸ διεθνὲς φωτομετρικὸν σύστημα τοῦ Johnson παρέχονται ὑπὸ τῶν σχέσεων:

$$\begin{aligned} V &= v_0 + 0.053(b - v)_0 + 2.380, \\ (B - V) &= 0.858 + 1.043(b - v)_0, \\ (U - B) &= -1.782 + 1.020(u - b)_0, \end{aligned}$$

ἔνθα u_0 , b_0 , v_0 εἶναι τὰ φαινόμενα μεγέθη εἰς τὸ ἡμέτερον φωτομετρικὸν σύστημα ἀνηγμένα ἐκτὸς ἀτμοσφαίρας καὶ U, B, V εἶναι τὰ ἀντίστοιχα μεγέθη εἰς τὸ διεθνὲς φωτομετρικὸν σύστημα τοῦ Johnson. Ὁ πίναξ I παρέχει τὴν τιμὴν τοῦ παγκοσμίου χρόνου (UT) κατὰ τὰς στιγμὰς ἐνάρξεως καὶ λήξεως ἑκάστου χρονικοῦ διαστήματος κατὰ τὸ διποῖν ἐγένετο μέτρησις τῆς λαμπρότητος τοῦ ἀστέρος BD + 55° 1823 καθὼς ἐπίσης καὶ τὸ χρονικὸν διάστημα κατὰ τὸ διποῖν διηρκεσαν συνολικῶς αἱ μετρήσεις τῆς λαμπρότητος τοῦ ἀστέρος τούτου καθ' ἑκάστην νύκτα. Εἰς τὸν πίνακα τοῦτον ἔχει σημειωθῆ πᾶσα διακοπὴ τῆς μετρήσεως τῆς λαμπρότητος τοῦ ὑπὸ μελέτην ἀστέρος διαρκείας μεγαλυτέρας τοῦ ἐνὸς πρώτου λεπτοῦ τῆς ὥρας.

3. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Ἐκ τοῦ πίνακος I διαπιστοῦται ὅτι ἡ συνολικὴ διάρκεια τῆς μετρήσεως τῆς λαμπρότητος τοῦ ἀστέρος BD + 55° 1823 κατὰ τὴν μελετωμένην ἐνταῦθα σειρὰν τῶν παρατηρήσεων ἀνέρχεται εἰς 39.42 ὥρας. Κατὰ τὸ ὅς ἄνω χρονικὸν διάστημα παρετηρήθη μία ἐκλαμψίς τοῦ ἀστέρος BD + 55° 1823. Ὁ πίναξ II παρέχει διὰ τὴν ἐκλαμψίν ταύτην τὰ κάτωθι χαρακτηριστικὰ μεγέθη (Andrews et al. 1969):

1) Τὴν ἡμερομηνίαν καὶ τὴν τιμὴν τοῦ παγκοσμίου χρόνου (UT) κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦ μεγίστου τῆς ἐκλαμψεως, 2) τὴν διάρκειαν τοῦ ἀνοδικοῦ κλάδου τῆς ἐκλαμψεως, 3) τὴν διάρκειαν τοῦ καθοδικοῦ κλάδου τῆς ἐκλαμψεως, 4) τὴν ὀλικὴν διάρκειαν τῆς ἐκλαμψεως, 5) τὴν τιμὴν τοῦ λόγου $(I_f - I_0) / I_0$ τὴν ἀντιστοιχοῦσαν εἰς τὴν στιγμὴν τοῦ μεγίστου τῆς ἐκλαμψεως, ἔνθα I_0 εἶναι ἡ ἐντασις τῆς φωτεινῆς ἀκτινοβολίας τὴν ὅποιαν δεχόμεθα ἐκ τοῦ ἀστέρος κατά τινα στιγμὴν

Π Ι Ν Α Ξ Ι

Χρονικά διαστήματα κατά τὰ δόποια ἔλαβε χώραν μέτρησις τῆς λαμπρότητος τοῦ ἀστέρος BD + 55° 1823.

*Ημερομηνία 1974	Τιμαι τοῦ παγκοσμίου χρόνου (UT) κατὰ τὴν ἔναξιν καὶ λῆξιν ἐκάστου χρονικοῦ διαστήματος κατά τὸ δύοιον ἐγένετο μέτρησις τῆς λαμπρότητος τοῦ ἀστέρος	Ολικὴ διάρκεια μεριμέσως τῆς λαμπρότητος καθ' ἔκαστην νύκτα	Τιμὴ τοῦ σ. (μεγ.) δι' ὥραισμένας στηγάμος (UT) τοῦ χρονικοῦ διαστήματος μετρήσεως τῆς λαμπρότητος τοῦ ἀστέρος	
5	20 ^h 34 ^m - 21 ^h 03 ^m , 22 57 - 23 25 .	21 ^h 07 ^m . 21 ^h 35 ^m , 21 ^h 38 ^m - 22 ^h 08 ^m ,	1 ^h 55 ^m	0.03 (20 ^h 40 ^m), 0.03 (21 57), 0.03 (23 13).
7 - 8	20 04 - 20 30 , 21 25 - 21 39 , 00 01 - 00 20 .	20 35 - 21 07 , 22 54 - 23 24 , 23 27 - 23 58 ,	21 10 - 21 21 , 23 27 - 23 58 , 2 43	0.02 (20 12), 0.02 (21 11), 0.02 (23 11), 0.02 (23 48), 0.02 (00 13).
9 - 10	20 46 - 21 12 , 22 31 - 23 00 , 23 44 - 00 15 .	21 16 - 21 48 , 23 03 - 23 27 , 23 31 - 23 42 ,	21 51 - 22 13 , 23 31 - 23 42 , 2 55	0.02 (21 01), 0.02 (22 02), 0.02 (23 18), 0.02 (00 01).
11 - 12	21 49 - 22 16 , 23 41 - 00 19 .	22 19 - 22 48 , 21 01 - 21 29 .	22 51 - 23 26 , 2 09	0.02 (22 07), 0.02 (23 14), 0.02 (00 03).
13	20 31 - 20 58 ,		0 55	0.01 (20 41), 0.02 (21 21).
14 - 15	20 18 - 20 47 , 23 54 - 00 06 , 01 06 - 01 31 .	20 50 - 21 21 , 00 11 - 00 23 , 00 25 - 00 52 ,	23 20 - 23 51 , 00 25 - 00 52 , 2 47	0.01 (20 28), 0.01 (23 30), 0.01 (00 36), 0.02 (01 17).

(Συνέχεια τοῦ πίνακος I)

*Ημερομηνία 19 7 4	Τημαι τοῦ παγκοσμίου χρόνου (UT) κατά τὴν ἔναρξην καὶ λῆξιν ἐκάστου χρονικοῦ διαστήματος κατὰ τὸ ὄποιον ἐγένετο μέτρησης τῆς λαπτόρητος τοῦ ἀστέρος	*Ολικὴ διάρροχεια μετρήσεως τῆς λαπτόρητος καθ' ἔκστατην νύκτα	Τημὴ τοῦ σ (μεγ.) δι' ὕδρισμένας στιγμάς (UT) τοῦ χρονικοῦ διαστήματος μετρήσεως τῆς λαπτόρητος τοῦ ἀστέρος
*Ιούνιος 15 - 16	20 ^h 55 ^m . 21 ^h 22 ^m , 00 ^h 15 ^m - 00 ^h 45 ^m , 00 ^h 49 ^m - 01 ^h 23 ^m .	1 ^h 31 ^m	0.01(21 ^h 07 ^m), 0.02(01 05).
17 - 18	21 17 - 21 41 , 22 39 - 22 50 , 23 51 - 00 01 ,	22 25 - 22 36 , 23 38 - 23 48 , 00 28 - 00 38 .	0.01(21 32), 0.02(22 41), 0.02(23 45),
19 - 20	22 11 - 22 39 , 23 13 - 23 23 , 23 56 - 00 10 .	22 57 - 23 08 , 23 34 - 23 44 , 1 32	0.01(22 20), 0.02(23 36), 0.01(23 00), 0.02(00 08).
20 - 21	21 03 - 21 29 , 22 36 - 23 51 , 00 41 - 00 56 ,	21 54 - 22 00 , 00 02 - 00 38 , 00 59 - 01 15 .	0.01(21 12), 0.01(23 36), 0.01(00 53).
24 - 25	20 05 - 20 35 , 21 58 - 22 19 , 23 06 - 23 34 ,	20 47 - 21 09 , 22 35 - 23 02 , 00 26 - 00 33 .	0.01(20 21), 0.01(22 13), 0.01(23 27), 0.01(00 19),

(Συνέχεια του πίνακος I)

*Ημερομηνία 1974	Τιμαι τοῦ παγκοσμίου χρόνου (UT) κατὰ τὴν ἔναρξιν καὶ λῆξιν ἐκάστου χρονικοῦ διαστήματος κατὰ τὸ δύοτον ἔγενετο μέτρησις τῆς λαμπρότητος τοῦ ἀστέρος	*Ολικὴ διάρροχαια μετρήσεως τῆς λαμπρότητος καθ' ἔκαστην νύχτα	Τιμὴ τοῦ σ(μεγ.) δι' ὕδωσιμενας στιγμᾶς (UT) τοῦ χρονικοῦ δια- στήματος μετρήσεως τῆς λαμ- πρότητος τοῦ ἀστέρος	
*Ιούνιος 25 - 26	20 ^h 17 ^m . 20 ^g 21 ^m , 22 25 - 22 48 , 23 17 - 23 29 , 00 02 - 00 08 ,	20 ^h 22 ^m . 20 ^g 57 ^m , 22 50 - 23 00 , 23 31 - 23 33 , 00 11 - 00 37 ,	21 ^h 58 ^m . 22 ^g 22 ^m , 23 03 - 23 15 , 23 43 - 24 00 , 00 51 ^m	0 01 (20 ^h 33 ^m), 0 01 (22 40), 0 01 (23 52), 0 01 (00 24).
26 - 27	20 33 - 21 07 , 22 47 - 22 53 , 23 52 - 00 06 , 21 49 - 22 20 ,	21 51 - 22 21 , 23 11 - 23 38 , 00 10 - 00 28 , 22 22 - 22 33.	22 23 - 22 45 , 23 41 - 23 50 , 00 30 - 00 39 , 0 42	0 01 (20 52), 0 01 (22 36), 0 01 (23 54), 0 02 (22 05).
27	20 10 - 20 43 , 22 12 - 22 32 , 23 36 - 23 43 ,	20 45 - 21 19 , 22 51 - 23 21 , 23 25 - 23 34 ,	21 58 - 22 10 , 23 25 - 23 34 , 2 25	0 01 (20 31), 0 02 (22 15), 0 02 (23 31).
*Ιούλιος 1 - 2	20 14 - 20 42 , 22 36 - 22 58 , 23 34 - 23 40 , 00 06 - 00 17 ,	20 45 - 21 13 , 23 00 - 23 08 , 23 42 - 23 49 , 00 22 - 00 30 .	21 54 - 22 25 , 23 10 - 23 32 , 23 52 - 00 04 , 3 03	0 02 (20 30), 0 03 (22 07), 0 02 (23 24), 0 02 (00 24).

(Συνέχεια του πίνακος I)

*Ημερομηνία 1974	Τημαι τοῦ παγκοσμίου ζρόνου (UT) κατά τὴν ἔναρξην καὶ λῆξιν ἐκάστου ζρονικοῦ διαστήματος κατὰ τὸ ὄποιον ἐγένετο μέτρησις τῆς λαμπτότητος τοῦ ἀστέρος	*Ολικὴ διάρκεια μετρήσεως τῆς λαμπτότητος καθ' ἔκαστην νύκτα	Τημὴ τοῦ σ(μεγ.) δι' ὀρισμένας στιγμὰς (UT) τοῦ ζρονικοῦ διαστήματος μετρήσεως τῆς λαμπτότητος τοῦ ἀστέρος	
'Ιούλιος 2 - 3	20 ^h 23 ^m . 20 ^s 59 ^m , 22 36 - 22 42 , 23 28 - 23 45 , 00 25 - 00 35 .	21 ^h 39 ^m - 22 ^h 08 ^m , 22 52 - 23 16 , 23 47 - 23 55 .	22 ^h 11 ^m - 22 ^h 33 ^m , 23 17 - 23 25 , 00 02 - 00 24 , 3 ^h 02 ^m	0.02 (20 ^h 39 ^m), 0.02 (22 27), 0.03 (23 38), 0.02 (21 ^h 57 ^m), 0.02 (22 27), 0.02 (23 06), 0.02 (00 15).

Σύνολον

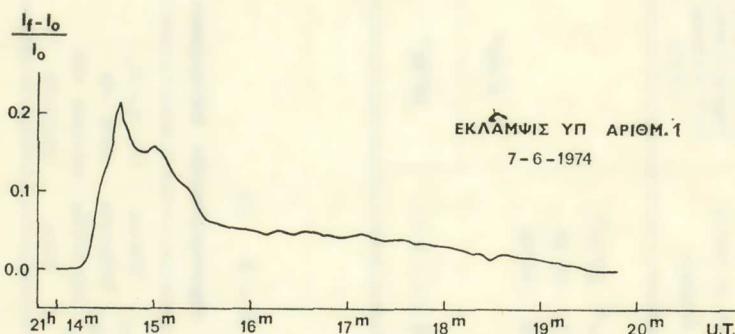
39^h25^m

ΠΙΝΑΞ ΙΙ

Χαρακτηριστικὰ τῶν παρατηρηθεισῶν ἐκλέψυψεων.

Αὐξων ἀριθμὸς ἔκλεψυψεως	*Ημερομηνία 1974 'Ιούνιος	Παγκόσμιος ζρόνος κατά τὴν στιγμὴν τοῦ μετρήστου	Διάρκεια ἀνοδικοῦ ἀλάδου	Διάρκεια καθοδικοῦ ἀλάδου	*Ολικὴ διάρκεια τῆς ἐκλέψυψεως	(I _f - I _o) / I _o κατά τὴν στιγμὴν τοῦ μετρήστου	P	Δ m (μεγ.)	σ (μεγ.)	*Αέριος μᾶξα
1	7	21 ^h 14 ^m .64	0 ^m .44	5 ^m .00	5 ^m .44	0.21	0 ^m .29	0.21	0.02	1.06

ήρεμίας αύτοῦ, ἀπὸ τῆς ὁποίας ἐντάσεως ἔχει ἀφαιρεθῆ ἢ ἀντίστοιχος ἐντασις τοῦ διαχύτου φωτὸς τοῦ οὐρανοῦ, καὶ I_f εἶναι ἡ ἐντασις τῆς φωτεινῆς ἀκτινοβολίας τὴν ὁποίαν δεχόμεθα ἐκ τοῦ ἀστέρος κατά τινα στιγμὴν διαρκούσης τῆς ἐκλάμψεως, ἀπὸ τῆς ὁποίας ἐντάσεως ἔχει ἀφαιρεθῆ ἐπίσης ἢ ἀντίστοιχος ἐντασις τοῦ διαχύτου φωτὸς τοῦ οὐρανοῦ, 6) τὴν ποσότητα $P = \int_{t_1}^{t_2} (I_f - I_0) / I_0 dt$ ἐνθα τὶ καὶ t_2 εἶναι αἱ χρονικαὶ στιγμαὶ τῆς ἐνάρξεως καὶ λήξεως τῆς ἐκλάμψεως περιλαμβανομένων καὶ τῶν τυχὸν ἐμφανισθεισῶν προεκλάμψεων, ἢ ὁποία ἀποτελεῖ ἐν μέτρον τῆς ὄλικῆς ἐντάσεως τῆς ἐκλάμψεως, 7) τὴν ποσότητα Δm (b) = 2.5 λογ (I_f / I_0) , ἢ ὁποία παρέχει τὴν μεταβολὴν τοῦ φαινομένου μεγέθους b τοῦ

Σχ. 1.

ἀστέρος εἰς τὸ ἡμέτερον φωτομετρικὸν σύστημα μεταξὺ μᾶς στιγμῆς ἡρεμίας τοῦ ἀστέρος καὶ τῆς στιγμῆς τοῦ μεγίστου τῆς ἐκλάμψεως, 8) τὴν ποσότητα σ (μεγ.) = 2.5 λογ $\{(I_0 + \sigma) / I_0\}$, ἢ ὁποία παρέχει τὴν διασπορὰν ἐκπεφρασμένην εἰς φαινόμενα μεγέθη τῶν τυχαίων διακυμάνσεων τῆς λαμπρότητος τοῦ ἀστέρος, ὡς αὗτη καταγράφεται ὑπὸ τοῦ καταγραφέως τοῦ φωτομέτρου κατὰ τὴν φάσιν τῆς ἡρεμίας τὴν προηγηθεῖσαν τῆς θεωρουμένης ἐκλάμψεως καὶ 9) τὴν τιμὴν τῆς ἀερίου μάζης τὴν ἀντιστοιχοῦσαν εἰς τὴν διεύθυνσιν κατὰ τὴν ὁποίαν παρετηρεῖτο ὁ ἀστὴρ κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦ μεγίστου τῆς ἐκλάμψεως.

Εἰς τὸ σχῆμα 1 παρέχεται ἡ καμπύλη φωτὸς τῆς παρατηρηθείσης ἐκλάμψεως ἢ ἀναφερόμενη εἰς τὸ φαινόμενον μέγεθος b τοῦ ἡμετέρου φωτομετρικοῦ συστήματος.

Τέλος, διὰ νὰ καταστῇ δυνατὴ ἡ σύγκρισις τῶν ἡμετέρων ἔξαγομένων πρὸς ἔξαγόμενα ταυτοχρόνων μερισμῶν ἑτέρων παρατηρητῶν, παρέχονται εἰς τὴν τελευταίαν στήλην τοῦ πίνακος I αἱ τιμαὶ τῆς ποσότητος σ (μεγ.) αἱ ἀντιστοιχοῦ-

σαι εἰς ώρισμένας στιγμὰς τοῦ χρονικοῦ διαστήματος κατὰ τὸ δποῖον ἐμετρήθη ἡ λαμπρότης τοῦ ἀστέρος. Οἱ ἀριθμοὶ ἐντὸς παρενθέσεων οἱ δποῖοι σημειοῦνται παραπλεύρως ἑκάστης τιμῆς τοῦ σ παρέχουν τὴν τιμὴν τοῦ παγκοσμίου χρόνου (UT) εἰς τὴν δποίαν ἀναφέρεται ἡ ἀντίστοιχος τιμὴ τοῦ σ.

‘Ο δεύτερος τῶν συγγραφέων ἐπιθυμεῖ νὰ ἔκφρασῃ καὶ ἐντεῦθεν τὰς εὐχαριστίας του πρὸς τὸ ‘Υπουργεῖον Πολιτισμοῦ καὶ ‘Ἐπιστημῶν / ‘Ὑπηρεσία ‘Ἐπιστημονικῆς ‘Ερεύνης καὶ ‘Αναπτύξεως διὰ τὴν χρηματοδότησιν τοῦ ἐρευνητικοῦ προγράμματος τοῦ ‘Ἐργαστηρίου Γεωδαιτικῆς ‘Αστρονομίας τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης μὲ θέμα «Φωτοηλεκτρικὴ Φωτομετρία τῶν ‘Αστέρων ‘Εκλάμψεων», τιμῆμα τῶν ἔξαγομένων τοῦ δποίου παρέχεται εἰς τὴν παροῦσαν μελέτην.

S U M M A R Y

Continuous photoelectric monitoring in the B color of the international U, B, V system of the flare star BD + 55° 1823 has been carried out at the Stephanion Observatory during the period 1974 using the 30-inch Cassegrain reflector of the Department of Geodetic Astronomy, University of Thessaloniki. During the 39.42 hours monitoring time one flare has been observed. The characteristics of this flare as well as the monitoring intervals in (UT) are given.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- A. D. Andrews - P. F. Chugainov - R. E. Gershberg and V. S. Oskanian, Comm. 27 IAU, Inf. Bull. Var. Stars., No. 326 (1969).
- M. E. Κονταδάκη καὶ Λ. Ν. Μαυρίδος, Φωτοηλεκτρικαὶ παρατηρήσεις τοῦ ‘Αστέρος ‘Εκλάμψεων UV Cet. Πρακτικὰ τῆς ‘Ακαδημίας ‘Αθηνῶν, τ. 48, σελ. 344 - 354, (1974).